

traian abruda

ce nu a făcut dumnezeu

*selecție de
Claudia Nițu*

B R U M A R
Timișoara, MMXXII

Cuprins

Dumnezeu a încetat să ne mai vorbească

Claudia Nițu	5
cum se face	13
distanțe	14
dacă dă dumnezeu și	15
visul	16
din poziția	17
coloana infinită	18
noapte de ianuarie	19
ce mult	20
nu e	21
așa a	22
oamenii	23
ce nu a făcut dumnezeu	24
o varietate de cercuri	25
secvență	27
în seara asta se vede	28
omul	29
câinele unic	30
lilieci	31
lapte de pasăre-pajiște	32
lecții de anatomie	33
observ	34
nu se aude nimic	35
sepia, bega	36
floare de salcie	37
omul din interior	38
natură moartă	39
locul în care	40
afaceri de familie	41

orașul străbătut de nimic	42
nu sunt	43
umilința	44
omul și-a scos animalul	45
foșnetul staniolului	46
3 aprilie	48
verde albastru	49
doar o cafea	50
unii ies alții intră	51
o poezie de azi	52
mă tem	53
și-a tras	54
distileria	55
e un păun în zona interzisă	56
râzi pisicuțo, bradul înalt	57
o mică distanță	58
azi parcă	59
fericiți	60
ființele	61
savarina	62
era	63
nu voi mai glumi	64
mica insolență	65
op art	66
simțul orbirii	67
aproape-n aproape	68
ceva care taie în piept ca diamantul	
în sticlă	69
încălziri corporale	70
iată câteva trucuri:	71
bunele ciuperci	72
poetromân.ro utilizează	73
securitatea ne place	74

stand up poetry	75
mica încătușare	76
paștele nostru care este în centru	77
aș face un fel de gimnastică: aș	78
undeva în interiorul noului act	79
am hotărât	80
bucă-tăria	81
entități prea bătrâne	82
pot părea crud	83
au măsurat distanțarea	84
merdenele	85
multele fe	86
cum sapi o fântână	
în mijlocul casei	87
cosițe verticale	88
supă de pene	89
nu am făcut nimic	90
cu mine trebuie	91
îmi place	92
mai ales	93
îmbrăcarea și dezbrăcarea	94
acel nume uitat de rănit	95
batistele cu elastic	96
singurătatea grefierului	
de curbă scurtă	97
aud cum te înjunghie	98
crescătorul de mustăți	99
19:19	100
cele două fire alb	101
o scriere	102
gurguiul	103
mor	104
în absolut	105

timp de întors	106
așa scriu și eu	107
dede	108
gân-sacul liric	109
tu rezemată	110
azi	111
mai prieteni decât prieteni	112
poveste de răcire	113
penele lumânărilor	114
motive independente	115
îl caută	116
amant-diamant	117
traian	118
să scrii	119
cârlionții	120
avc avc avc	121
e greu	122
munții carpați-himalaya	123
acte de eroism	124
vorbind cu fumul	125
mici rotații de formă	126
pixul negru	127
libelula mea	128
poetul a murit	129
(...)	130
pitulicea	131
mări fără crengi	132
portretul reginei	133
dacă	134
greu de priceput	135
am fost încă de ieri un	
cuplu de viitor	136
ultima dată când ne-am plăcut	137

nerăbdarea	138
unui pompier i-a murit furtunul	139
salvându-te pe tine	140
decât să sparg semințe	
ecrane și guri	141
în echer	143
mă ridicam ca un șarpe	144
cusături	145
pântecul sirenei	146
pocnitoarea	147
nu știu ce ți-am scris	148
dacă ești curat, poți face mișcare	149
într-o formă sau alta	150
beatrice	151
dumnezeufoartetrist	152

Dumnezeu a încetat să ne mai vorbească

Poezia lui Traian Abruda nu alină și nu te cheamă să meditezi ca atare, nu te ajută să intri în niciun fel de transă menită să te scoată din mijlocul „întâmplărilor arzătoare ale prezentului”, poezia lui te pune față în față cu dimensiunile unei vieți lipsite de unitate sau cel puțin cu tușele care subliniază o interacțiune, neplăcută de cele mai multe ori, a omului cu normele unei realități care devine pe zi ce trece cu mult mai neomogenă decât ar putea accepta sensibilitatea unei artist vizual format. Din versurile lui răzbat două coordonate artistice predominante: prima este orientarea axiologică, pe când cea de-a doua este legată de cealaltă mare iubire, pictura, ochiul artistului vede în cuvânt mai departe de semnificația semantică, se raportează la el din perspectiva dimensiunii sale grafice. Astfel, cuvântul devine o inscripție, este o materie din care poate să creeze jocuri vizuale. Acestea din urmă amplifică semnificațiile și oferă un ermetism și o expresivitate aparte liricii sale.

Ermetismul întâlnit în creațiile sale este una dintre straniețările care te fac (pe mine m-au convins) să te afunzi din ce în ce mai mult în volumul acesta de poezii. Este cât se poate de atipică poezia sa în spațiul poetic contemporan, dat fiind că postumanismul, pe lângă epuizarea jargonului informatic, cultivă sintagmele excentrice, se desparte și de hipermodernismul care tinde să desemnifice, prin aviditatea redării valorilor mai vechi, printr-o terminologie hybridă, poeziile contemporane ce par să fie iterate de logica și „sensibilitatea” unui cyborg nereușind să-l „corupă”. Iar acesta este aspectul decisiv în ce privește valoarea stilistică a poeziilor sale, pentru că Abruda reușește să mențină un echilibru care ajunge aproape de perfecțiune, atunci când vine vorba de dozarea lexicului său: „e tot mai greu pe aici / aş pleca dincolo / în camera de alături tolănește pisica / adn-ul de cauciuc” sau „în seara asta se vede / pe sticlă o lună a râmelor mai / mare (mai plină) / decât ecranul 8K din camera noastră de zi / a pașilor prin grădină”.

Vocea poetului pare să se stingă de la vers la vers, de cele mai multe ori am trăit senzația că mi s-au dat înșiruirile unei ființe devenită numai ochi, tot ce se întâmplă are un corespondent vizual. Oricât te-ai

strădui să-l găsești pe poet în pielea goală, observi cum te lovesc pe rând tot felul de realități care tind să fie uneori o reală barieră între nevoia cititorului de suflet și sensibilitatea poetului. Altele prind conturul unor apanaje ale unui mai vechi instinct de conservare, instinct întâlnit în poezia neomodernistă, atât de mult îndrăgostită de metaforă sub toate formele ei. Când vorbește despre rănilile sale, răsfrânge totul asupra unui grup, asupra unei entități colective, vorbește despre singurătatea poetului și nu despre suferința lui personală, ne ține cât poate de mult departe de propria lui trăire: „la nivel mondial sacii alveolari / mai mulți decât poezii în izolare / (o varietate de organisme) / sunt cusuți la gură cu mânuși răsucite / în jurul unor degete supte / este știut / schimbul de oxigen nu include o rezidență / într-o țară mai puțin afectată” (*o varietate de cercuri*). Nu știm unde se ascunde cu adevărat vocea poetului, când ai impresia că reușești să îl atingi, intervine din nou subtema volumului, aceea de trăire în colectiv: „tu uite / cum îmi cazi cum îmi scazi / în brațe / din cauza febrei și a / morții ce și-a urmat muritorii / oamenii / au înțeles că oamenii nu / au înțeles mare lucru” (*oamenii*). Iar ce te atrage și mai mult este tocmai jocul ăsta al căutării, asta dacă ești dispus(ă) să

intri în el, al identității poetului, care cumva (cu voie sau fără voie) reușește, într-un final, să fie confesiv, iar asta fără ca poezia lui să fie, cumva, „contaminată” de biografism.

Poezia sa rămâne una orientată (în linii mari) spre neomodernism, cu inserții clare de anti-eminescianism. De la trasarea unui spațiu orientat către o simbolistică vizuală (cu titluri precum *natură moartă*, poetul începe să expună o premisă a necesității reconstituirii cu trecutul, rămas al unei purități pierdute, și poate cel mai fascinant aspect în cazul acestei poezii este că versificația se supune convenției sale ludice, ideea de joc fiind folosită și în modul prin care trasează poezia din punct de vedere grafic) până la notele de simbolism și ermetism, poate chiar reușești cumva să ajungi la Ion Barbu sau la Bacovia: „este un om din interiorul unei revoluții de catafalc / în ochii săi muștele aprige de metal depun ouă roșii: / se apropie / cu pași morți paștele cailor înșeuăți cu cadavrele a / platizate ale iepurașilor cu alură de clerici sacrificați / de curând pe altarul / credinței în puterile lor de uzat într-o luptă deschisă” (*omul din interior*), sau în poezia *fințele*: „fințele // omenești care nu mai respiră devin cu discreție obiecte de uz / casnic – e plin / sicriul pe maron din balcon cu prea lentele oseminte”.

Ironia și misoginismul sunt puse într-o relație cât se poate de complementară mizei poeziilor sale din acest volum, aceea de a ne invita la un joc de-a cuvintele, cele două vin, de fapt, în întâmpinarea păpușarului lor, în cele din urmă par să capete voință proprie și să ne dezvăluie o mică parte din adevărata sensibilitate a poetului, înțelegem că se arată învins și că masculinitatea este pentru el un fapt divers, o nuanță pregnantă ce pare să nu fi fost întocmai alegerea deliberată a copilului năucit de puzderia de semne și semnificații. Pentru el există femeia și există bărbatul, iar mai departe preferă să observe, oferă simboluri cât se poate de naiv alese, prin care notează delimitarea arhaică a femeii și a bărbatului, ne spune că fiecare în parte are nevoie de libertate, orice posibilă dihotomie a realității pentru Abruda se preface într-un prilej de joc și de filosofare, chiar dacă nu pornește în meditații sau nu elaborează niciun sistem, reușește să ofere premise existențialiste pretabile societății orientate postumanist, cât și omului contemporan: „bărbatul din orașul bărbaților / (cu o cămașă frumos înflorată) / femeia din orașul femeilor / (cu o fustiță frumos lămelată) / neștiind / unul despre celălalt mai / nimic vor ieși / fiecare în orașul său în curând pentru nu / mai

10x10 minute din izolare / aproape / de casă și nu / se vor depărta foarte mult cu sacoșa cu cele / de strictă necesitate – cinstite – aproape / imposibil se vor / întâlni: trupuri îmbrățișate în parcul cu aleile depărtate” (foșnetul staniolului) sau în merdenele: „am cărat, ca bărbat, în ungaria o / pungă unsă – cu merdenele –”.

Întâlnim la el și câteva creații care ne poartă în spațiul comun al poeziei scrise în „normele liricii contemporane”, sunt structuri pe care le folosește tocmai pentru a-și expune din nou poziția sa față de lexicul poetic contemporan: „poetromân.ro utilizează // fișiere de tip cookie pentru a personaliza și îmbunătăți / confirmi acceptarea utilizării fișierelor de tip înainte, ă, / de a continua navigarea într-o perioadă foarte întunecată / acești foarte scriitori tineri fac lista scurtă, articolul de mai sus...”

Și totuși merită să te joci de-a găsirea eului liric, pentru că, atunci când poetul pare să fi obosit, te pomenești că ești invitat să îl tutuiești, ba chiar începe să îți spună ceva și despre originile sale: „îmi place să îmi spui traian / spune-mi / traian așa mă numesc din vremea dunării”. Și chiar începe să ne spună puțin și despre iubirea care pare să se insinueze cât se poate de naiv și rigid, pentru că în limitele grafice ale univer-

sului său poetic cât se poate de (ne)universal înțelegem că o asemenea atracție trebuie să aibă loc doar între un el și o ea, o iubire care pare să fie cât se poate de mică și de lovită: „de cine crede ea că se lipește el... / prin cine crede el că se lihnește ea... / face foame / în numele iubirii de-altădată acum / mai prezentă mai scârboasă ca niciodată / până la vomă / cum spune ea cum crede ea cum a / uitat până și numele lui de rănit plictisit”. Și toată această joacă devine un fel de căutare a vieții din interiorul semnelor, semnificațiilor și stilisticii. Asta pentru că poetul din aceste versuri este un animal cât se poate de obosit și de însingurat, probabil nostalgia aceasta a formelor liricii clasice este, de fapt, o expresie a recunoașterii înfrângerii sale în fața luptei cu pervertirea ideii și realității de identitate, într-un umanism orientat spre diversitate, bărbatul-poet îi va spune femeii și cititorului că este singurul lipsit de libertate. Motiv pentru care are o singură clipă de luciditate, de parcă ar cere clemență unei ființe alfa și își dezvăluie în toată splendoarea punctul său vulnerabil, teama de singurătate, reprezentată și în celelalte poezii prin utilizarea unui lexic al morții, dar cel mai bine „îl câștigăm” aici: „mor // degeaba te fluturi / ai aripi doar pentru tine”. Identitatea umană ră-

mâne o temă centrală din volumul său și tocmai din însăși denumirea sa începem să ne gândim la faptul că dimensiunea centrală a poeziilor cuprinse în *ce nu a făcut dumnezeu* ar trebui să fie reversul medaliei. Și ce nu a făcut divinitatea constă tocmai în această lipsă de dialog cu omul. Iar noua epocă pare să ne spună că identitatea umană se formează prin diversitate și prin orientare exclusivă exterioară, chiar dacă o face folosindu-se de date ce țin exclusiv de sfera raționalului, Traian Abruda ne îndeamnă să învățăm mai multe despre cunoașterea umană și despre esența umanului. Și ne întrebăm din nou *ce nu a făcut Dumnezeu*? Nu ne-a învățat ce înseamnă să fii „om”. Iar poezia trebuie să fie sugestie și îndemn spre cultivarea axiologică a omului din omenire.

Claudia Nițu

cum se face

o biluță destoinică dintr-un muc
uscat așa se rulează și zilele noastre tată
al nostru care ești în acele
ceruri interzise vederii 3D (?) – o mândrie
mult fluturată de altădată – aici
poate intra în post rugăciunea
poate ieși... niciodată

distanțe

eu la distanță de tine
tu la distanță de mine
el, ea
se îmbrățișează cu poezia
pe care o scriem